

ANSICHT AFLEVERING 1

Daphne: Ik weet niet of ons menselijk gedrag veel zal verschillen van ons menselijk gedrag nu. In de toekomst zullen we nog steeds alle basisemoties hebben, we zullen nog steeds boos en bang en verheugd en jaloers en kleinzielig, aandoenlijk zijn. (Opname Daphne)

er is een trap in je hoofd
die je kan nemen
voorzichtig
hij is heel iel
erg smal
je kan de trap oplopen
als je wil weten hoe de toekomst zal zijn
tegen de wanden van de gang
staan archiefkasten
met beelden die we kennen
uit films
boeken
onderzoeken
illustraties
alle seizoenen van Black Mirror
complottheorieën
naslagwerken
doctoraten
allemaal dingen die je mee kan nemen
als houvast
voor als je boven op de uitkijk staat
want het is er hoog
onstabiel
en best wel eng

als je er bent
stuur je dan een kaartje?

welkom bij het derde seizoen van Ansicht
Waarin we op onderzoek uitgaan
naar de publieke ruimte en ons menselijk gedrag van de toekomst.

naar de verhalen die er zich afspelen
misschien

wellicht

bijna zeker

Stadslab RAUM en stichting Watershed stuurden zes schrijvers op de uitkijk

als een geel Google Maps-pionnetje verplaatsen zij zich

landen middenin de toekomst

dat wat komen zal

Als eerste, schrijver en dichter Jonathan Griffioen.

In zijn tekst interviewt documentairemaker Laura Moraal veroordeeld pyromaan Varg Veenstra, één van de oprichters van Heidenfront, een rechts-extremistische organisatie die verantwoordelijk is voor het afbranden van een handvol kerkgebouwen, waaronder de twaalfde-eeuwse Maartenskerk te Doorn in 2043, gebracht door Wil van der Meer en Floor Leene

De Maartenskerkbranddocumentaire

1 Op de vroege zondagochtend van 9 maart, 2043, komt Heidenfront -- een groep kale vrouwen en langharige mannen onder leiding van Varg Veenstra -- de Doornse Maartenskerk binnengestormd, waar nog maar net een kerkdienst begonnen is onder leiding van Dominee Klaas Ijkema. Enkele volgelingen met wapens, anderen met jerrycans in de handen. De binnengebanjerde hooligans beginnen gelijk bij binnenkomst stennis te trappen. Zij zingen liederen en sleuren aanwezigen uit de banken. Veenstra schiet met zijn shotgun in de lucht, houdt een obscure speech, waar men maar weinig over kan navertellen, en maant alle aanwezigen de kerk meteen te verlaten, zijn volgelingen schieten tijdens het ongeordende leegstromen van de kerkzaal, in de lucht, gieten de jerrycans met benzine leeg over de kerkbanken, Veenstra zet naar verluidt de Maartenskerk van binnenuit in de brand door een lucifer aan zijn schoenzool af te strijken en de vlamme lucifer over zijn schouder in het gangpad te werpen...

Na het aansteken van de brand, verdwijnen de oproerkraaiers volgens ooggetuigen in de richting van het Kaapse Bos... Brandweer en politie en ambulance zijn snel ter plaatse, Maar de kerk (gebouwd in het jaar 1166) gaat desondanks geheel in vlammen op. De politie kamde het bosgebied rondom het Utrechtse dorpje uit terwijl de brandweer aan het blussen was. Trof Veenstra en co. snel in de omgeving aan. Die hielden zich op ongeveer één kilometer verderop, in het Kaapse Bos, bij een oude beukenboom, waar ooit een parkbankje stond waar hij rondhing in zijn jeugd, Varg zit er met een jerrycan tussen zijn

benen en een sigaret in zijn mond. Hij lijkt samen met zijn volgelingen de politie daar op te wachten.

2

De documentairemaker Laura Moraal interviewt jaren later, begin jaren 70, als hij al oud is, de veroordeelde pyromaan cq. terrorist Varg Veenstra, de oprichter van Heidenfront, verantwoordelijk voor het afbranden van een handvol kerkgebouwen, waaronder de twaalfde-eeuwse Maartenskerk te Doorn in 2043.

[Een boerderij die van veraf wordt gefilmd met een zwartwitcamera]

[Laura's voice-over] Ik bezoek Veenstra op zijn boerderij, begin maart, 2070... Dit bezoek was het eerste bezoek van een reeks bezoeken.

[Varg staat 's ochtends in de keuken en maalt koffiebonen] [Varg serveert Laura een beetje beholpen een kop koffie...]

[Flarden van gesprekken vanuit de verte met weggedraaid geluid]

Iedere week zat ik urenlang koffie te drinken bij Varg in de woonkamer...

[Varg mompelt iets over de blackmetalband mayhem, het album Deathcrush, toont Laura zijn platencollectie op zolder]

Varg oogt zorgeloos en uitgerust. Maar hij is toch ook op zijn hoede. Ik doe mijn best zijn vertrouwen te winnen. We blijken allebei van Noorse black metal te houden... Desondanks duurde het een tijd voordat Varg aan mij gewend was... Hij staat meestal wantrouwig tegenover journalisten, hij meent dat journalisten hem vaak op voorhand al in een extreemrechts daglicht plaatsen, zonder echt met hem te plaatsen.

Extreemrechts is een precair onderwerp. Als ik onrechtstreeks naar zijn nazisymphathieën vraag, wordt hij boos.

[Varg vloekt]

[geluid van een dichtslaande deur]

Hij benadert me een tijdlang weer vanuit dat wantrouwen. Hij is stugger probeert me af te wimpelen met een ingestudeerd stukje tekst.

Waarom heb je het gedaan dan, Varg?

[Varg is boos, en zucht, vermoeid door de dramrende journaliste, dan maakt hij een ik-zwicht-onder-druk-om- antwoord-te-geven geluid en geeft antwoord op de waarom- vraag:]

De brandstichting was een reactie, een antwoord op een nieuwe boswet, die de bijna volledig verdwenen bosgebieden van Europa omvormt tot ontoegankelijke stiltegebieden. De bosgebieden van particulieren worden niet daadwerkelijk geannexeerd, maar komen onder streng staatstoezicht te staan, zoals in de wet op Staatstoezicht op de bossen, van 1943, omschreven staat... Grootgrondbezitters met een landgoed met flinke houtopstand worden op het matje geroepen door ambtenaren. Het bos is voortaan verboden terrein. Hiermee is de verwijdering van de mens uit de natuur vervolledigt. Nederland neemt met deze wet afscheid van haar oudste gebedshuis.

We zien de boom en de eerste ingeving is om de boom te omhelzen, niet om de boom om te hakken, dat hebben we uitbesteed, ja, aan grote bedrijven, net als het slachten van dieren. We voelen ontzag voor de bomen, voelen ons aangetrokken tot bomen. We voelen liefde voor

bomen. Daarom wandelen we in bossen en wouden. We voelen dus liefde voor de grond en de begroeiing. En dus is ons bloed verknocht aan bomen.

Maar waarom stak je de kerk in brand, ik vind het heel boeiend, echt, maar laten we ons op de brandstichting richten.

[Varg lacht] Ik heb mij laten vertellen dat sommige ooggetuigen beweren dat er twee raven op mijn schouders zijn komen zitten, het moment dat ik achter de kansel ging staan, als ware ik Odin, met zijn raven Huginn en Munnin... Hahaha... Nee, als u het over de inhoud wilt hebben... Er zijn theologen die beweren dat Jezus Christus met de duif op zijn schouder, de nieuwe belichaming van Odin is. Ik constateer dat de Staat tegenwoordig Odin is, die haar drones over de

bosgebieden laat vliegen. Om zo de activiteit in dit gebied in de gaten te kunnen houden... Zoals Odin zijn raven geleerd heeft te spreken, zodat ze hem in de avond konden vertellen wat ze overdag, vliegend over de negen werelden...

Maar, als ik even tussendoor mag komen... Wat heeft dat met de Maartenskerk of het christendom te maken?

Voor de mens zijn twee vormen van vrijheid belangrijk: godsdienst- en bewegingsvrijheid. We willen het recht om ons te begeven waar we denken te moeten zijn. Wanneer er een van deze twee wordt aangetast is ook de ander in het gedrang... Akkoord... Wel... Nu is het zo dat er voor de kerstening in Holland (een verbastering van Houtland, een naam die we danken aan de dichte bebossing) een natuurgeloof gangbaar was... Als je naar het eiken-beukenbos op de Utrechtse Heuvelrug ging dan weet je van de druïden die er dwaalden. Je wist van de Maretakprocessie. Het woord druïde is verwant met het Proto-Keltische woord voor eik. De druïde dankt zijn naam aan de eik. Voor de druïde is de eik een kerk. Een gebedshuis...

[Laura geërgerd] Maar wát heeft dat met het christendom te maken?

De wet op godsdienstvrijheid is nu zo geformuleerd dat de soevereiniteit alleen binnen gebouwen geldt. Als wij willen bidden, en naar een oude eik gaan, bevinden we ons volgens de Staat in de 'openbare' ruimte, sterker nog de oude eikenbossen zijn nu verboden gebied, we kennen niet de respectvolle omgang met een gebedshuis... Dus is er geen godsdienstvrijheid wanneer men dingen anders dan christenen doet, je kunt maar beperkt de wereld anders beleven. Ja. Het zit namelijk niet in het woord gebouw, nee, want daar wordt het boomheiligdom gewoon ook onder geschaard, de duivel zit in het woord 'binnen' waarmee een ingang moet worden aangewezen, een afgebakende ruimte met een deur, een gebouw dat bovendien aan alle gelovigen een zitplek moet bieden...

{Laura Voice-over} Op de laatste avond vertelt Varg snikkend over zijn bezoek aan het arboretum...

Het was er een van de velen die door de overheid uit de grond zijn gestampt, als pleister op de wond die de boswet heeft geslagen. Ik liep op museale afstand voor de bladerloze bomen langs, alsof het een soort bouwwerken waren, totaal detached van de natuur. Ik keek naar de

bast. De schors van de bomen leek op een luipaardvel. De bladerloze bomen omringen me. Zoals in het appartement van opa, de door hem zelf opgezette dieren mij omringden.

Dit was de eerste aflevering van het derde seizoen van Ansicht.
Een podcast van Stadslab RAUM in samenwerking met Watershed
in het kader van de openluchtexpositie RAUM DER LUSTEN
te bezichtigen van 30 april tot en met 29 augustus 2021

Een snippet van Sandro's verhaal: Nu zijn er geen psychiaters meer, gekkenhuizen evenmin, en staan de meeste van ons er alleen voor. Misschien is dat altijd zo geweest. Minderheden maken moe en men heeft aids met nieuwe termen en een nieuw soort pillen voor de zoveelste keer uit de geschiedenisboeken gewist. Vanaf nu zijn wij homo's undetectable. Voor hen. Maar vooral voor elkaar.

In de volgende aflevering staat Sandro van der Leeuw op de uitkijk
wat hij daar ziet?
naakt

(en dat zeg ik niet alleen voor de clickbait)

De eindredactie werd gedaan door mij, Corinne Heyrman en Juliet Gagnon

De montage en het geluidsontwerp werd gedaan door Arno Peeters

het verhaal werd ingesproken door Wil van der Meer en Floor Leene

Voor meer informatie over de podcast en de tentoonstelling kijk op www.raumutrecht.nl

ANSICHT AFLEVERING 2

[Parental advisery]

Lieve luisteraar, even een opmerking vooraf, deze aflevering bevat seksueel expliciete inhoud en kan daarmee shockeren, beledigen en voor ontzetting zorgen. Mogelijk is deze aflevering daarmee niet voor iedereen geschikt.

zelfs als je je ogen sluit
is het moeilijk voor te stellen
dadelijk
morgen
volgende week
over veertig jaar

met mijn ogen dicht
houd ik automatisch mijn adem in
het gaat vanzelf
de hoop dat het anders wordt
de angst precies daarvoor

(Snippet uit Jonathans bijdrage)

met mijn ogen gesloten
probeer ik er iets van te maken
de toekomst van een hand schudden
de toekomst van het knikje op straat
van een omhelzing
altijd die stoel ertussen
de toekomst van hand in hand
op iemands gezicht slaan
wildplassen
fluiten
hinkelen

om eerlijk te zijn
is het met mijn ogen dicht
best wel donker
met een behoorlijke zin voor dramatiek
en gaat het beter met daglicht

het voorzien van de toekomstige tijd
het uitvergrooten van onze dagelijkse omgang
het zoeken naar wat als dan wel niet ja maar en toch

welkom bij het derde seizoen van Ansicht
Waarin we op onderzoek uitgaan
naar de publieke ruimte en ons menselijk gedrag van de toekomst.

naar de verhalen die er zich afspelen
misschien
wellicht
bijna zeker
Stadslab RAUM en stichting Watershed stuurden zes schrijvers op de uitkijk
als een geel Google Maps-pionnetje verplaatsen zij zich
landen middenin de toekomst
dat wat komen zal

Deze aflevering, schrijver Sandro Van der Leeuw.
Hij neemt ons mee naar een tijd waarin kleren ten gevolge van de klimaatcrisis niet meer nodig zijn,
tolerantie hoog op de agenda staat, het Berlijnplein in 2050.
Aan het woord: Sandro Van der Leeuw.

auto-immuun

Om de paar meter word ik ingehaald door mijn eigen schaduw, langer en robuuster dan ikzelf.
Hoewel het de schuld is van al deze lantaarnpalen, die gezamenlijk een poging doen de vallende
schemer een zachte landing te geven, voel ik me iedere keer weer betrappt. Hoe ik mezelf besluip.
Hoe ik mezelf amper bij kan houden.

Wist je dat mensen gemiddeld zo'n 4000 gedachtes per dag hebben? Vroeger, een tiental jaar
geleden nog maar, werden we af en toe opgenomen in de zoveelste kliniek om de ergste daarvan, de
intrusies die ons bang maakten, met een psychiater te bespreken. Dan werden we in groepjes
geplaatst, kregen we huiswerk, soms zelfs kalmeringspillen, en lieten ze ons na een tijdje
afzonderlijk van elkaar terug los in het wild. En dat terwijl we juist op zoek waren naar een samen,
en het delen van een fobie voor dat wat ons in de voorbije decennia zo wreed te grazen had
genomen in veel opzichten onze laatste strohalm was geworden.

Nu zijn er geen psychiaters meer, gekkenhuizen evenmin, en staan de meeste van ons er
alleen voor. Misschien is dat altijd zo geweest. Minderheden maken moe en met nieuwe termen en
een nieuw soort pil heeft men aids voor de zoveelste keer uit de geschiedenisboeken gewist. Vanaf
nu zijn wij homo's *undetectable*. Voor hen.

Maar vooral voor elkaar.

Een warme avond valt en zoals gewoonlijk barst het Berlijnplein uit haar voegen. Met iedere stap
die ik zet en iedere vreemde blik die mijn hals bekrast, groeit de behoefte om, samen met mijn
handen, dieper weg te kruipen in mijn broekzakken. Een procedé dat ik mezelf ooit aanleerde om
bij de 'echte' kerels te horen, die ik vanuit mijn kamer met een zelfverzekerde, wijdbeense tred in

de *barber shop* aan de overkant van de straat zag verdwijnen. Ik wilde ook echt zijn. Maar sinds ons afgeraden wordt kleren te dragen, te kopen zelfs, in een laatste poging de klimaatdoelen van 2080 te halen, slingeren mijn armen ongerieflijk langs mijn blote heupen.

Her en der fluiten mannen me na. Sommigen liggen op kleine stukjes gras, anderen hebben een bankje veroverd. Als je te lang naar al die piemels kijkt is het net een aflevering van Pinken Place. De één een kort, chagrijnig opaasje, met een grote, kale kop. De ander een modebewuste jongeman, stevig gebouwd, met een coltrui helemaal tot over zijn oren geschoven. Ik zie er zelfs een met een eikel die precies op een vingerhoedje lijkt. Een paar zijn helemaal in zichzelf gekeerd, alsof al dat vel, overladen met gevoelige zenuwuiteinden, een weg terug naar binnen probeert te vinden, terwijl de langere gevallen juist vervaarlijk heen en weer bungelen.

Uiteindelijk kies ik er maar gewoon eentje uit. De man waaraan hij vastzit wenkt me met de worstachtige wijsvinger van zijn ene hand, waarna hij met zijn andere hand op het lege stukje bank naast hem klopt. Hij heeft een zweem van stoppels op zijn borst, hoekige schouders, een flinke bos haren op zijn hoofd, met her en daar een grijze streep, en een stoute glinstering in zijn groenbruine ogen. Zijn zak en pik rusten op het hout tussen zijn bovenbenen; de grote lappen rimpelige huid, met ergens onderin twee balletjes verstopt, kleven als gesmolten plakken kaas aan zijn dijen. Achter hem doemen restanten van de Douwe Egberts toren op. Een relik van toen we nog koffiedronken om wakker te blijven. Tegenwoordig slapen we liever, om pas weer te ontwaken zodra de hemel zich met donderwolken vult. Helaas gloren er slechts hijskranen aan de horizon, die hier immer als paddenstoelen uit de grond schieten. Soms vraag ik me af waar ze vandaan komen. Of dit stuk land, wij allemaal, voor altijd in aanbouw zijn. Of ik dat een hoopvolle gedachte vind.

We geven elkaar een hand en wanneer ik aanstalten maak naast hem plaats te nemen, staat de man zwijgend op. Hij draait zich om en gaat met zijn knieën op de bank zitten, zijn vingers om de leuning geklemd. Een stukje verderop zijn een paar studenten naakt aan het frisbeeën, en aan het klimrek doen twee gasten in hun blootje van wie het langst ondersteboven kan hangen zonder misselijk te worden. Niemand kijkt raar op van de zongebruinde billen onder me, die ooit misschien romig waren en nu een flink eind de lucht in steken. Van de harige schaduw ertussenin, die, weet ik, via de anus van de man, zijn ballen en zijn lul, zijn onderbuik, zijn brede borst, helemaal doorloopt tot aan zijn gezicht, waar hij zich schuilhoudt onder een ontzagwekkende baard.

Ik was liever begonnen met een zoen, of een gesprek over onze dag. Waar we zijn opgegroeid. In plaats daarvan volg ik met mijn vingertoppen de haartjes, glinsterend in het licht van een lantaarnpaal, die via de nek van de man uitwoekeren naar de zachte huid tussen zijn schouderbladen en de struiken die her en der gepland zijn. Er waait een storm doorheen. De kuil waarin we ons bevinden, ooit aangelegd als een skatepark, is exemplarisch voor de leegte hier. Ze maakt zichzelf onverstaaanbaar met behulp van harde windstoten en doet denken aan hoe je in de verte de zee al bijna kunt ruiken, het water te zout om je dorst mee te lessen. Toch blijf ik drinken, en met mijn inmiddels stijve pik wrijf ik over de holle onderrug voor me. Mijn vrijer kijkt gefrustreerd achterom en vraagt me waar ik mee bezig ben. Nog voordat ik kan reageren trekt hij zijn billen wat verder uit elkaar. Om me de weg te wijzen. Teleurgesteld rits ik zachtjes mijn *fanny pack* open, die diepe groeven in mijn nek kerft. Het condoom dat ik eruit haal rol ik snel en stiekem uit over mijn lul; de gezwollen aderen bonzen warm tegen mijn vingertoppen.

Sommige mannen noemen deze plek gekscherend ‘ons’ Rijntje Speelparadijs. Het is een van de parken die in 2030 een nieuw bestemmingsplan heeft gekregen, met daarin speciale aandacht voor tolerantie. Nu PrEP bij ons van binnenuit haar werk doet, mogen we van beleidsmakers, op ieder moment van de dag, eindelijk straffeloos buiten spelen. Of, in hun woorden, ‘er lekker op los

neuken'. Blijkbaar ben je pas echt genezen als iemand anders je stimuleert versies van jezelf niet langer in verdomhoekjes te stoppen. Laat staan te zoeken.

Nadat ik mijn stijve piemel onder luid gekreun helemaal bij de man naar binnen heb geduwd, merk ik hoe hij van schrik zijn adem inhoudt, en alles in hem samentrekt. Weer werpt hij een venijnige blik over zijn schouder. De tranen in zijn ogen, een natuurlijk gevolg van een gebrek aan voorspel en glijmiddel, lijken in kokendheet water te veranderen.

'Voel ik daar nou een condoom?' snauwt hij.

'Ja,' fluister ik.

'Wat is jouw probleem, gek?' vervolgt hij boos.

Hij is niet mijn psychiater, zal dat tevens nooit worden, en ik vraag me af of hij behoefte heeft aan een eerlijk antwoord. Of iemand daar ooit behoefte aan heeft. Maar mijn lijf worstelt na al die jaren nog steeds met het verspreiden van leugens en met mijn armen stevig om zijn harige romp geslagen, mijn pik diep in zijn endeldarm, probeer ik zo dicht mogelijk bij hem, bij de waarheid, te komen.

Helaas roepen mijn erecties zelden begrip op. Het moet ook eindeloos verwarrend zijn, dat waar ik hard word de behoefte aan tederheid juist het grootste is.

'Wat doe je? Laat me los!'

De man duwt me ruw van zich af en ik kijk van hem naar mijn lul, die samen met wat lucht en ontlasting uit zijn anus is getuimeld. Door de onverwachte wrijving is het condoom langs de schacht omhoog gekropen, weg uit de krochten van mijn schaamhaar, en het ding blijft ternauwernood aan mijn eikel hangen.

'Ooit gehoord van *consent*?', spuugt hij nu zowat in mijn gezicht, waarna hij het uitgelubberde condoom helemaal lostrekt en naast ons op de grond smijt.

Natuurlijk, wil ik zeggen. Ik had het me allemaal gewoon heel anders voorgesteld, wil ik zeggen. Ik had gehoopt dat we opnieuw waren begonnen. Dat we, in een tijd waarin we zelden nog met betonscharen worden begroet, beter naar elkaar hadden leren luisteren. Dat we de seksuele revolutie van weleer, het harder, groter, sneller en meer meer meer, ooit geïnitieerd als een afschudden van non-heteronormativiteit maar langzaam verworpen tot een nieuw soort keurslijf, naast ons neer hadden gelegd. Dat we naar een nieuwe plek hadden gezocht om samen en veilig en samen veilig te zijn.

'Nou?' vraagt de man nog wat harder.

Ik zwijg en staar over zijn gebronsde schouder naar de studenten, die zijn gestopt met frisbeeën en nieuwsgierig onze kant op kijken. Op een gebouw ver achter hen kan ik nog net het beeld van een metershoge snip onderscheiden, die daar lang geleden werd neergezet om deze buurt, haar inwoners, vleugels te geven. Ik voel het harde hameren van mijn hart, hoe mijn penis even ophoudt te kloppen, en plaats mijn vingers voorzichtig op een van de behaarde wangen tegenover me. De warme wind bijt tranen uit mijn ogen.

'Waar gaat gevaar heen als het geweken is?' mompel ik dan.

'Hè?' De man kantelt zijn hoofd wat naar links en geeft zich over aan mijn aanraking. Er sluimeren vraagtekens in zijn blik, geen geweld.

'Ik durf nog steeds geen bloed te doneren. Zelfs nu ik dankbaar zou moeten zijn het te mogen doen,' zeg ik. 'Mijn ingewanden zijn misschien 'schoon', maar ik geloof niet dat mijn hersenen ooit genezen zullen zijn van HIV en de gevolgen ervan.'

In de zinderende stilte die tussen onze ademhalingen valt, gaan we naast elkaar op het bankje zitten. Achter ons beginnen de studenten weer vrolijk verder te joelen.

‘Ik ben moe,’ ga ik na een tijdje verder. ‘Van het op mijn eigen benen staan.’

‘We zijn allemaal moe,’ reageert de man. ‘Daarom doen we dit, toch?’

‘Wat?’

‘Elkaar opzoeken.’

‘Maar is het wel genoeg?’

‘Neuken, bedoel je?’

We schuiven wat dichters naar elkaar toe.

‘Ja,’ antwoord ik. ‘Zijn we niet alsnog allemaal alleen? Afzonderlijke zandkorreltjes? Is dat wat ‘tolerantie’ doet?’ De lacune tussen mij en de man wordt kleiner, klammer, en de haren op zijn benen haken zich voorzichtig vast aan de mijne. ‘Wil je dan niet weten hoe ik heet? Hoe het met me gaat?’

‘Als jij dat prettig vindt. Maar ik ben hier toch vooral voor de seks.’ Om zijn woorden kracht bij te zetten pakt hij mijn lul, die direct weer begint te performen, stevig vast. ‘Jij niet, dan?’, fluistert hij. Met zijn ogen op mijn kruis gericht, zijn adem zwaar, likt hij de tranen van mijn wangen, waarna hij wat verder vooroverbuigt en zachtjes in mijn eikel bijt. Ik laat hem. Het intergenerationale trauma waar niet meer over gesproken wordt. En terwijl ik mijn nagels in zijn rug zet en op zoek naar iets om me aan vast te houden, iets om de dreiging die nu van binnenuit komt in op te bergen, het vel in grote lappen van hem afstroop, sluit ik mijn ogen. Voor de horizon. Voor alle schaduwen die ik werp. Het nodeloos blijven dragen van een naam. Zwijgzaam speel ik het spel en verstop ik keer op keer op keer delen van mezelf in de zoveelste wijd opengesperde luchtpijp onder me.

Om op adem te komen.

Om me, al is het maar voor even, ergens thuis te voelen.

Dit was de tweede aflevering van het derde seizoen van *Ansicht*.

Een podcast van Stadslab RAUM in samenwerking met Watershed

in het kader van de openluchtexpositie RAUM DER LUSTEN

te bezichtigen van 30 april tot en met 29 augustus 2021

Snippet uit het verhaal van Daphne: Mijn naam is Kris Kloneburg. Ik ben jullie Personal Mindset-Trainer. Koffie, thee? Sapje, kan ook. Zit allemaal inbegrepen bij je abonnement. Alles, behalve internet. Ja, dit is een internetloze zone. Voor onze cliënten dan. Gelukkig maar, anders zouden we nooit tot de kern komen.

In de volgende aflevering horen we het verhaal van Daphne Huisden

waarin alle de macht aan het openbaar vervoer is

tot dan!

De eindredactie werd gedaan door mij, Corinne Heyrman en Juliet Gagnon

De montage en het geluidsonwerp werd gedaan door Arno Peeters

Het verhaal werd ingesproken door Sandro van der Leeuw

Voor meer informatie over de podcast en de tentoonstelling kijk op www.raumutrecht.nl

ANSICHT AFLEVERING 3

er zijn mensen
die beweren
dat je moet graven
om bij de toekomst uit te komen
zij zeggen
dat alles in rondjes gaat
net als op de wereld
weet je nooit zeker
of je je boven
of onder bevindt
maar ergens onderweg
ben je altijd

logica heerst
in deze kringen
ze zeggen dingen als
puntje bij paaltje
a naar b
oorzaak gevolg
ongetwijfeld
vanzelfsprekend
absoluut

Sandro: Ik hoop heel erg op een toekomst waarin we loslaten dat alles in één hokje moet kunnen passen, dat mensen wat meer plezier hebben in hoeveel er wel niet mogelijk is, als je mens bent.

het probleem van het uitzicht
is dat er zoveel in de weg kan staan
muren
bomen
horizonten
deuren
aannames
wolkenkrabbers
tradities
of gordijnen
er is zoveel dat het gezichtsveld kan belemmeren
er zijn dingen die te ver weg liggen
er zijn dingen
die blijken niet te bestaan

welkom bij Ansicht
een podcast waarin we op onderzoek uitgaan
naar ons menselijk gedrag
in de publieke ruimte van de toekomst

naar de verhalen die er zich afspelen
misschien
wellicht
bijna zeker
Stadslab RAUM en stichting Watershed stuurden zes schrijvers in het diepe
zonder zich aan de wetten van de logica
of de belemmeringen van het uitzicht te snijden
springen zij als een geel Google Maps-pionnetje
middenin de toekomst
landen in dat wat komen zal

Deze keer, schrijfster Daphne Huisden.
In haar verhaal nemen we het openbaar vervoer van de toekomst.
Als je de juiste job hebt, tenminste.
Je hoort de stem van Floor Leene

Hallo! O sorry, liet ik je schrikken? Dit is zeker je eerste rit? Je hebt wel ingecheckt? Goed zo. Mag ik je VervoersPas zien? Dankjewel. *Bliep*. Wat een mooie naam. Is dat je roepnaam? Ja? Leuk, heel leuk.

Ah, je bent hier net komen wonen, zie ik. In je eentje, drie-hoog. Leuke buurt is dat – aan het worden. En waar moet je vandaag naartoe? Of nee, ik zie het al. Spannend, een nieuwe baan, in een nieuwe stad. Heel spannend allemaal.

Nou, zoek een plekje en laten we van start gaan. Wat zeg je? O, wat gek... Je hebt de brochure niet gehad? Wel? Niet gelezen dan – nee? Goh. Interessant. Ik zou me graag goed voorbereiden voor zo'n spannende eerste dag, maar zo ben ik hè? Gelukkig zijn we allemaal verschillend. Anders zou het maar een saaie boel worden, vind je niet?

Ga lekker zitten, dan leg ik het allemaal uit. Daar is nog plek. Nee, daar bij het raam. Tegenover Marnix. Maak je geen zorgen. Lucht hem op. Huilen. Niet vergeten te ademen, Marnix. Vanuit je core. Zo ja.

Mijn naam is Kris Kloneburg. Ik ben jullie Personal Mindset-Trainer. Koffie, thee? Sapje, kan ook. Zit allemaal inbegrepen bij je abonnement. Alles, behalve internet. Ja, dit is een internetloze zone. Voor onze cliënten dan. Gelukkig maar, anders zouden we nooit tot de kern komen.

Ik maak ondertussen wel aantekeningen, vind je dat goed? Anders moeten mijn collega's from scratch beginnen en dat is ook weer zowat. Ook voor jou niet fijn. Nee joh, maak je geen zorgen. Wij delen geen gegevens. Niet met vreemden. Alleen met onze partners.

Kijk, alle bedrijven in het centrum zijn bij Onbezorgd Onderweg aangesloten. Of nee, dat zeg ik niet goed: alle bedrijven die committed zijn om in het welzijn van hun personeel te investeren

hebben het transport van hun medewerkers aan Onbezorgd Onderweg toevertrouwd. Door onze cliënten dagelijks een check-up met hun Mindset Trainer te laten voeren voorkomen we onnodige uitval en brengen we jullie focused en ready to perform op bestemming. Geen gesnooz, maar hup, meteen all-in aan de slag. Een productieve dag begint tenslotte met een opgeruimde start. En bovendien: al onze cliënten genieten voorrang bij huisvesting, korting op hun zorgverzekering en een mention in onze nieuwsbrief – goed voor je netwerk. Is dat niet fijn?

Wat zeg je? Het doet je denken aan een film? Welke film? Sorry, nee, die heb ik niet gezien. Klinkt heel... conceptueel. Niets voor mij denk ik. Ik geloof niet zo in escapisme. Ik blijf liever in het hier en nu. Wat jij, Marnix? Jij blijft ook liever in het hier en nu hè? Geeft niet. Komt wel weer. Ga eens rechtop zitten als het lukt.

Zo, terug naar jou. Vertel eens: op welke gebieden kan jouw mindset wel een boost gebruiken? Hoe kunnen we jouw optimale zelf maximaal benutten? Ja, we duiken meteen het diepe in. Sorry? Of je deze gesprekken *moet* voeren? “Moeten” – oe, dat is een veelzeggend woord. Heb je dat vaker? Het gevoel dat je dingen “moet”? Geeft niet hoor, zo komen de meeste mensen binnen. Onbezorgd Onderweg is een service waar je gebruik van *mág* maken. Ik kan je verklappen dat ze er in de andere coupés niet zo comfortabel bij zitten hoor. Die staan te dringen om zo’n kans. Letterlijk.

Stel je voor dat je elke dag op de bonnefooi naar het centrum reist in de hoop dat je je ergens nuttig kunt maken... Ik bedoel, het staat ze natuurlijk vrij om het te blijven proberen, maar ik begrijp gewoon niet waarom dat soort mensen niet inzien dat je zonder de juiste credentials simpelweg niet *kúnt* meedraaien op ons niveau. Als je het mij vraagt zijn mensen met zo’n profiel gelukkiger af in hun eigen, vertrouwde omgeving. Of een andere tijd. Haha. Het zou in elk geval een boel teleurstelling schelen. En een stukje cultuur-inflatie. Maar goed wie ben ik, hè?

Afijn. Jij mag in elk geval van geluk spreken dat je zo’n mooi contract in de wacht hebt gesleept. Nu hopen dat het zo blijft. **Ik wil je niet zenuwachtig maken, maar als ik zie hoeveel mensen er op jouw functie hebben gesolliciteerd kun je alle support gebruiken...**

Wat voor opleiding ik hiervoor heb gevolgd? Stel je altijd zoveel vragen? Interessant. Lijkt me goed om een keer te onderzoeken waar die interne criticus vandaan komt. Op je eigen tempo hoor. Het is niet niks om je bloot te geven, die eerste stap blijft het spannendst. Daar had Marnix ook moeite mee. Je had hem moeten zien toen hij net in zijn crisis raakte: één blok weerstand. Hij zat zo slecht in zijn energie dat hij zijn eigen potentie niet meer zag. Toch Marnix? Marnix? O, hij is even heel diep bij zichzelf naar binnen aan het kijken.

Fluister-/Vertrouwelijke toon: Ja, hij zit in een lastige fase van zijn traject. Marnix stuurt elke dag honderden mensen aan. En die kosten allemaal draagkracht. Zo ben jij dat toch ook gaan zien, Marnix? Ja, daar werk je hard aan. Je moet het allemaal ook niet mee naar huis willen nemen. Want daar ging het ook al niet zo lekker. Hoe lang heb je je kinderen ook alweer niet gezien? Toch ook alweer een tijdje. En toen kwam die diagnose... Nee, het zat allemaal niet mee. Niet aan je gezicht Marnix, niet doen, niet met je nagels, dat lost niets op. En de echte littekens zitten aan de –? Binnenkant. Heel goed van jou. Kom, leg je handen maar op je knieën.

Wat? Nee joh, nee, maak je geen zorgen. Dit hoort er allemaal bij. Het gaat om de weg ernaartoe hè? Marnix komt er wel uit, nog een sessie of vier, vijf en hij kan weer fulltime aan de slag. Laat het allemaal maar los, Marnix. Heel goed. Blijven ademen. Dieper. Voel je veilig in je kwetsbaarheid. Zo ja. Ga ik even een kopje thee voor je halen.

Schrijf jij ondertussen even je drie grootste obstakels voor me op? Ben ik zo terug.

***

Zo, daar ben ik weer. Is het gelukt? Laat eens zien.

O. O jeetje – ja, dit zien we wel vaker. Beginnersweerstand. Wat jammer nou. Wil je delen waarom je niets hebt opgeschreven?

Te persoonlijk? Je gaat voortaan wel op de fiets? Ja, daar was ik al bang voor. Kijk, ik hoef je er niet aan te herinneren dat je hier zelf voor hebt getekend, toch? Wacht, ik pak je arbeidsovereenkomst er even bij. Eens zien, ja hier heb ik ‘m. Dit is jouw handtekening, toch? Ja, dat zijn inderdaad kleine lettertjes. Ik wil dit natuurlijk niet meteen terugkoppelen aan HR, niet op je eerste werkdag, maar ik kan je wel verklappen dat het heel lastig wordt om jou elke maand een nieuw contract toe te vertrouwen op basis van deze mindset. Ik bedoel: als jij de investering al niet in jezelf wilt doen, waarom zouden zij het risico dan nemen? En zonder contract wordt het heel lastig om dat fijne huisje te behouden – zelfs in die buurt. Zou toch zonde zijn om die verhuisdozen nu alweer in te pakken, vind je ook niet?

Zie ik je nu – ben je in verwarring? Hoeft niet hoor. Hebben we allemaal last van. Verwarring. Van tijd tot tijd. Sommigen meer dan anderen natuurlijk... Kunnen we ook aan werken. Als ik zo even een snelle schatting maak op basis van dit eerste gesprek – ja, dan komen we toch al gauw uit op een stuk of tien, twaalf individuele re-shape sessies. Maar dat hangt natuurlijk volledig van jou af. Weet je wat? Neem jij even een dagje om tot nieuwe inzichten te komen. Het is ook veel om in een keer te verwerken. Hoe laat ben je vandaag klaar met werken? O wacht, ik heb je rooster al gevonden. Geen plannen daarna? Dat komt goed uit. Ik draai twee diensten vandaag, dus dan pikken we de draad vanavond samen op. Is dat niet fijn?

O – zie je dat? We zijn er alweer bijna. De tijd vliegt als je vooruitgang boekt. Wil jij Marnix een handje geven? Die moet er hier ook uit. Marnix? Mar-nix! Je mag eruit, dit is jouw halte. Geef me je pasje eens. *Bliepx2*. Zo. Lekker gewerkt weer, Marnix. Heel goed gedaan. Trots op jou. Op jullie, moet ik zeggen. Heel goed.

Nou, zet ‘m op vandaag kanjers! En niet vergeten: de enige die jouw succes in de weg staat ben je zelf!

Dit was de derde aflevering van het derde seizoen van *Ansicht*.
Een podcast van Stadslab RAUM in samenwerking met Watershed
in het kader van de openluchtexpositie RAUM DER LUSTEN
te bezichtigen van 30 april tot en met 29 augustus 2021

In de volgende aflevering onderzoeken we samen met Selm Wenselaers
de stemming van de toekomst. Zet ‘m op vandaag kanjers!

De eindredactie werd gedaan door mij, Corinne Heyrman en Juliet Gagnon

De montage en het geluidsontwerp werd gedaan door Arno Peeters

Het verhaal werd ingesproken door Floor Leene

Voor meer informatie over de podcast en de tentoonstelling kijk op www.raumutrecht.nl

ANSICHT AFLEVERING 4

Snippet Eric: misschien gooi ik roet in het eten als het de intentie van de serie zou zijn om blijmoedig verder de tijd binnen te stappen, want ik ben niet zo'n lachebekje in die zin dat als ik vier ruiters aan de horizon zie verschijnen, ik niet als eerste denk: het zijn verdwaalde zielen van ponypark Slagharen die ik daar waarneem, dan denk ik weldegelijk dat het de voorbodes zijn van de apocalyps.

een verandering
is moeilijk te vangen
zoals een golf op zee
is het niet vast te pakken
nauwelijks tegen te houden
gaat het begin en het eind ervan
op in de rest van de zee

autoluwe straten
elektronische afvalbakken
laadpalen
skateparken
kiss and ride zones
verticale tuinen
stiltegebieden
je kan kijken naar de veranderingen
reeds voltrokken
om te raden wat er komen zal
misschien kan je zelfs een prijs winnen
een slijpschijf
een fototoestel
een golf van de zee
een uithangbord waarop staat
dat had je niet zien aankomen, hè

misschien kan je op de prijsuitreiking
tijdens je speech
nadat je je moeder en vader hebt bedankt
zeggen
dat het er niet om gaat de golf te grijpen
maar er zachtjes op mee te gaan

welkom bij het derde seizoen van Ansicht
waarin we op onderzoek uitgaan
naar de publieke ruimte
en ons menselijk gedrag in de toekomst
naar de verhalen die er zich afspelen
misschien
wellicht
bijna zeker
Stadslab RAUM en Watershed lieten zes schrijvers raden
Jonathan Griffioen
Sandro van der Leeuw
Daphne Huisden
Selm Wenselaers
Asif Azim
Eric Alink
kijken naar dat wat komen zal
wagen een gokje
focussen zich op een mogelijkheid
misschien wel de uitkomst

Deze keer, dramaturg, gespreksleider, curator, schrijver en onderzoeker Selm Wenselaers. Hen is heel veel dus. Selm studeerde geschiedenis aan de universiteit van Antwerpen en de Freie Universität Berlin. Selm verhuisde naar Amsterdam en werkte als dramaturg en programmeur bij Frascati en als artistiek coördinator bij Productiehuis Theater Rotterdam. Sinds april 2019 is Selm verbonden aan Museum Arnhem als stadsconservator en doet 'dat wat nodig is' voor SoAP Maastricht. Voor ons schreef Selm een verhaal over de stem van de toekomst. Hoe zal die veranderen? Wat is een genderneutrale stem? En, een andere vraag, hoe zal autorijden gaan? Wanneer is Tesla een oldtimer?

Je hoort de stemmen van Emma Berentsen en Bart Melief.

Emma: (MultiVox): Welkom, uw Multivox is geactiveerd, welke stem wilt u gebruiken?

Bart (met neutrale stem): Mijn eigen stem alsjeblieft.

Emma (MultiVox): Uw eigen stem wordt nu geactiveerd, een ogenblik geduld alstublieft
[...]
Uw stem is klaar voor gebruik.

Bart: (afgemeten met eigen stem): 'Telefoneer naar huis'

Emma (AI - stem van een jonge vrouw): Telefoon naar huis

Bart: Dankjewel kind

(Telefoon gaat af tot de verbinding verbroken wordt)

Emma (AI): Er wordt niet opgenomen

Bart (vermoeid): Opnieuw, 'telefoon naar huis'

Emma (AI): Telefoon naar huis

(Telefoon gaat af tot de verbinding verbroken wordt)

Bart: He, hallo? Lieve? Lieve schat, ik moet je even iets vragen. Ik wil je verrassen...

Emma (AI): Kan ik iets voor je doen?

Bart: Euh... ja, ik wil mijn vrouw bellen om haar te verrassen...

Emma (AI): Uw vrouw is overleden op 19 september 2038, Jacoba Jansen ligt begraven op Rk Begraafplaats Vleuten.

Is er nog iets dat ik voor je kan doen?

Bart (lichtjes geïrriteerd): Nee, nee, laat me met rust, ik kan het prima zelf hoor. Ik ben gewoon even in de war. Ik weet heus wel wat ik aan het doen was. Wat ging ik doen? Ik ging gewoon even een rondje rijden met de oldtimer. Ja precies, nu weet ik het weer... Ik heb de oude Tesla opgeladen en stevig in de was gezet en ben ik lekker een stukje aan het rijden.

Emma (AI): Waar wil je naartoe?

Bart (feller): Nee, ik wil even nergens naartoe. Gewoon een beetje rondrijden, voor de lol. Ja, rijden voor je plezier, stel je voor. Misschien even langs de LANDMARKT, voor

biobloemen. Ach, whatever. Het gaat toch om de reis? Om het onderweg zijn. Maar dat krijg ik jouw generatie toch niet uitgelegd. Da's inefficiënt he? Niet duurzaam. Wat is dat ook, 'duurzaam'?

Emma (AI): Duurzaam is wat lang blijft bestaan, met een lange levensduur

Bart: Flikker op.

Emma (AI): ok

(Stilte)

Bart (mijmerend): Lange levensduur... Dan ben ik in sowieso niet duurzaam. Mijn geheugen laat me in de steek. Mijn ogen, mijn hart, mijn knieën... Waren die onderdelen maar net zo inwisselbaar als mijn stem. Misschien ben ik een oude lul geworden... En tuurlijk, ik had ook ik idealen, ja! Jawel! Een wereld zonder machtsverhoudingen, zonder racisme, noem eens wat. Maar ja, Jacoba zei het toen al! Ze zei altijd: De verkeerde toepassingen... uh.... uh.... dan zei ze iets.... Wat zei ze dan?

Emma (AI): Daar heb ik geen gegevens over, het spijt me

(Stilte)

Bart: Ik kan toch niet gaan lopen? Ik weet niet eens waar ik ben. Ja, waar ben ik?

Emma (AI): Berlijnplein, Leidsche Rijn. Waar wil je heen?

Bart: ik wil nergens heen, dat zei ik toch al, gewoon wat rondrijden. En niet langs die verdomde automatische snelweg, ik wil zelf kunnen rijden. Handen op het stuur, voet op het energiepedaal en de weg voelen. Kijken. Links, rechts, achteruit, vooruit. Remmen, gasgeven, invoegen, inhalen, ingehaald worden, uitvoegen. Ja, ja, ja... Dansen, dansen in het verkeer, dat wil ik. Echt dansen. Dus niet dat je gewoon aanhaakt en verder niets doet. Allemaal achter elkaar, op dezelfde afstand, geen controle. Een polonaise is het!

Emma (AI): Bedoel je 'Polonaises' van Frédéric Chopin?

Bart (vermoed): nee kind, ik bedoel helemaal niets. Ik zeg nu wel kind, maar weet ik veel wie jij bent. Wie ben jij?

Emma (AI): Ik ben Grimes. Kan ik je ergens bij helpen?

Bart: Ik hoef niet geholpen te worden, verdomme! Ik kan nog alles zelf. Ik vroeg je wie je bent. Met die gekke stemvormers... Je weet tegenwoordig niet meer met wie je praat. Vroeger... kon je nog mensen uitschelden... als je nu "sterf, vuile kutlul" wil schreeuwen komt eruit: "beste medemens, zou u in het vervolg wellicht willen opletten?" Allemaal door die verrekte MultiVox. Wacht...

(Man activeert de MultiVox wederom)

Emma (MultiVox): U wilt van stem veranderen, selecteer alstublieft een stem...

Bart: Kopieer stem... kopieer de stem van Grimes. Grimes, zeg eens wat.... zeg eens: 'MultiVox is een waardeloze uitvinding'

Emma (AI): Het spijt me, deze uitspraak kan ik niet herhalen vanwege inbreuk op punt 4.5 van onze richtlijnen, waarin staat dat...

Bart: Ach, flikker op

Emma (AI): Ok

Emma (MultiVox): Stem is gekopieerd.

Emma (stem van Grimes): Dit is toch bizar, ik gebruik nu de stem van Grimes - een jonge vrouw - terwijl ik toch al zeker tegen de tachtig loop en als man geboren ben. Toen ik twintig jaar geleden leiding gaf aan het team van Multivox : 'speaking with one voice' liep ik vlak voor een meeting tegen een jonge intern op bij het koffie-quartier en hen klampte me vast en zei: 'uw stemvormer gaat de wereld hervormen tot een rechtvaardigere plek.' Met blozende wangen liep ik verder naar mijn vergadering. Daar experimenteerden we onder elkaar met de neutrale stem: die is genderneutraal, gelijk in toon en in volume, zonder accent. Ieder had een gelijke stem aan tafel en het zou voortaan enkel nog over de inhoud gaan...

Emma: MultiVox, *One Voice* alstublieft.

Emma (MultiVox): *One Voice* wordt nu geactiveerd, een ogenblik geduld alstublieft [...]
Uw stem is klaar voor gebruik.

Bart (met neutrale stem): Ah, dankjewel. Die neutrale stem, dat was even zoeken... Veel discussies gehad, want wat is dan, accentloos Nederlands? En is dat dan een mannenstem of een vrouwenstem? Er is iets daartussen. Grimmes, hoe zat dat ook weer?

Emma (AI): Een mannenstem zit rond de 120 Hz en een vrouwenstem rond de 220 Hz. Daartussen is een genderambigue zone (150 tot 185 Hz)

Bart (met one voice): Dankje.

Neutraliteit, gelijkheid... De naïviteit van de mens, van mij! Steeds weer denken dat technologie het leven alleen maar beter maakt, maar het vervormt je leven. De MultiVox was een doorslaand succes, ook buiten de vergaderzalen. En toen begon de ellende. Door die stemvormers gingen mensen ook ineens heel anders met elkaar praten. Thuis met Jacoba had ik mijn eigen stem, maar als we buiten waren, praatten we alleen maar met die verdomde neutrale stem.

Multivox, verander stem alstublieft terug naar mijn eigen stem.

Emma (Multivox): Bent u daar zeker van?

Bart: Alsof ik daarover zou twijfelen...

Emma (AI): Twijfel is het begin van wijsheid, zei Aristoteles

Bart: MultiVox, alstublieft, geef me mijn eigen stem terug.

Emma (MultiVox): Uw eigen stem wordt nu geactiveerd, een ogenblik geduld alstublieft [...]
Uw stem is klaar voor gebruik.

Bart: Wie had gedacht, he... dat de mensen hun eigen stem pervers zouden gaan vinden? Je eigen stem is nu gewoon te intiem. Die ga je niet zomaar met iedereen lopen delen. Zonder MultiVox is het net of je naakt rondloopt op straat. Wat heb je eraan?

Emma (AI): Uit onderzoek blijkt dat Multivox heeft bijgedragen aan meer gelijkheid voor gemarginaliseerde groepen en een hogere welzijnsscore....

Bart: Ach ga toch weg. In sommige dictaturen ben je zelfs verplicht om er een te dragen! De hele dag! Dan kunnen ze meeluisteren met wat je zegt. En meepraten zelfs. Want sommige woorden kun je dan niet meer zeggen, he. “Taiwan”, “Winnie de Poeh”, het getal “vier”. Alleen je lippen bewegen dan, geen geluid. Stem kwijt.

Bart: (verandering naar zachte, lieve man) Kind?

Emma (AI): Ja?

Bart: Kan ik ergens in de buurt parkeren?

Emma (AI): Over circa 1 kilometer kunt u van de weg af, parkeren is helaas niet mogelijk in de publieke ruimte. Kan ik iets anders voor je doen?

Bart: Ik wil gewoon even stilstaan, even ergens stilstaan. Kan dat?

Emma (AI): Maar je moet toch niet stilstaan, rust lekker uit, ik kan voor je rijden

Bart: Ja, maar ik wil zo graag zelf rijden. Zelf de controle houden over wat ik doe, wat ik zeg, wat ik draag, waar ik heen ga...

Emma: Stilstaan op de weg is gevaarlijk, bel 112 wanneer u een stilstaande auto ziet. Zal ik automatisch rijden inschakelen?

Bart: Nee, ja, nee... ik, nee.... (Het geluid van een auto die snel afremt en zacht ergens tegen aan botst) Zo we staan.

dit was de vierde aflevering van het derde seizoen van Ansicht

een podcast van Stadslab RAUM in samenwerking met Watershed
in het kader van de openluchtexpositie RAUM DER LUSTEN
te bezichtigen van 30 april tot en met 29 augustus 2021

Een snippet van Asifs verhaal: Ik zit op een stoel in mijn kamer en denk: er is in al die jaren zoveel veranderd, maar wat niet is veranderd, is mijn eenzaamheid, mijn angst en de afstand tot mijn vaderland. Mijn Gulzamin. Ja, de mensen van mijn vaderland vechten nog steeds voor hun onafhankelijkheid, onrecht is al die tijd hetzelfde gebleven.

In de volgende aflevering gaat Asif Azim op zoek naar zichzelf in de toekomst. Hij beschrijft een wereld waarin huizen op palen staan, advertenties te pas en te onpas om je oren vliegen en problemen als bruistabletten op te lossen zijn.

de eindredactie werd gedaan door mij, Corinne Heyrman, Stan van Herpen en Juliet Gagnon
de montage en het geluidsontwerp werd gedaan door Arno Peeters

Het verhaal werd ingesproken door Emma Berentsen en Bart Melief
de illustratie is van Reinout Dijkstra

Voor meer informatie over de podcast en de tentoonstelling kijk op www.raumutrecht.nl

ANSICHT AFLEVERING 5

ik schrijf wel eens
een brief aan mezelf
in de toekomst
ik heb dan een voorstelling
van wie ik dan zal zijn
een vaag idee
van een huis
een auto
een baan
een gezin
een stad
een mentale toestand
een nog steeds gaande zoektocht

*Snippet Selm: De toekomst, ja, de toekomst. Het lijkt altijd of dat die toekomst hetzij distopisch
hetzij utopisch moet zijn en, dus dat het allemaal minder wordt, dat het allemaal beter wordt.
Terwijl, ja, het ligt er altijd ergens tussenin.*

ik kom die brief
dan elk jaar wel eens tegen
bij een zoveelste poging
orde in de dingen
aan te brengen
ik laat hem ongeopend
tot de datum die op de enveloppe
staat
2 november 2050
een dag waarop ik
een voorstelling zal maken
van wie ik was
dertig jaar daarvoor
welk huis
welke auto
welke baan
welk gezin
welke stad
welke mentale toestand
en nog steeds die gaande zoektocht

welkom bij het derde seizoen van Ansicht
waarin we op onderzoek uitgaan
naar de publieke ruimte
en ons menselijk gedrag in de toekomst
naar de verhalen die er zich afspelen
misschien
wellicht
bijna zeker
Stadslab RAUM en Watershed lieten zes schrijvers aan het woord
Jonathan Griffioen
Sandro van der Leeuw
Daphne Huisden
Selm Wenselaers
Asif Azim
Eric Alink
zoeken er woorden voor
schrijven hoe zij denken
dat het zal zijn
de publieke ruimte
dat wat ons omringt

Deze keer, schrijver Asif Azim. Hij zet zijn eerste stappen in de schrijfwereld, woont sinds 3,5 jaar in Amsterdam. Hij zit in de schrijfwerkplaats voor anderstaligen van De Nieuwe Oost Wintertuin in Utrecht en verbeeldt zich hoe de stad veranderd is over dertig jaar. Hoe hij veranderd zal zijn, hoe er met problemen omgegaan zal worden in een wereld die steeds individueler en maakbaarder wordt. Met de stem van Leon Ali Çifteci

Morgen is het jaar jarig. Ja, morgen is het de eerste dag van 2050 en dan leef ik bijna 30 jaar in deze stad. Toen ik hierheen kwam was ik 20 jaar oud. Er is veel veranderd in de afgelopen jaren. Mensen wonen niet meer in appartementen. Niemand heeft nu een buurman. Hadden ze die eerder wel, denk ik bij mezelf. Ze hadden die wel, maar niemand kende iemand. Nu leeft iedereen zonder buurman en is er geen appartement meer over in deze stad. Alle mensen hebben hun eigen huis op palen in de lucht.

Ik zit op een stoel in mijn kamer en denk: er is in al die jaren zoveel veranderd, maar wat niet is veranderd, is mijn eenzaamheid, mijn angst en de afstand tot mijn vaderland. Mijn Gulzamin. Ja, de mensen van mijn vaderland vechten nog steeds voor hun onafhankelijkheid, onrecht is al die tijd hetzelfde gebleven. In al die jaren kon technologie alles veranderen, behalve de onrechtvaardigheid. Het vechten is niet gestopt, in mijn land wordt afgebroken in plaats van ontwikkeld. Oh, mijn mensen hebben levens vol hulpeloosheid.

Ik ben een paar dagen onrustig, terwijl ik nadenk over deze dingen. Buiten mijn huis zie ik een advertentie in de lucht zweven. Nu zijn onze burens gewoon advertenties. Sinds een tijdje komt er dagelijks een nieuwe advertentie voorbij. Meestal een tip voor mijn gezondheid: 'Eet geen koolhydraten.' Of 'Spoel je mond regelmatig met zeewater'. 'Buiten met de gluten'. 'Doe mee aan de voedselzeshoek'. In de advertentie die vandaag naast mij verschijnt, staat: 'We zullen je leven naar je gedachten maken.' Ik weet niet waarom deze advertentie rond mijn huis zweeft. Weet dit bedrijf al dat er iets ontbreekt in mijn leven? Eerst vraag ik me af of ik een vriend zou vragen of hij deze advertentie ook naast zijn huis heeft gehad. Advertenties krijg je niet zomaar, daarom krijg ik ook zoveel tips omtrent mijn gezondheid. Ik weeg te veel, dat weet ik ook wel. En mijn huid is droog. Ik durf het niet aan mijn vriend te vragen, uit angst. Tors! Ja, de angst is een groot obstakel in mijn leven, samen met eenzaamheid, afstand tot mijn land en angst voor de dood. Dit zijn al mijn problemen. Zullen ze mijn probleem oplossen als ik ze bel? Misschien niet, maar ze zullen in elk geval van deze problemen op de hoogte zijn. Maar durf ik dit bedrijf wel te bellen? Ik noteer hun nummer.

Een maand later, wanneer ik op de grond onder mijn huis land, voel ik me nog eenzamer. Ik zie net het huis van mensen in de lucht getild worden en nu zijn er geen mensen meer over. Iedereen winkelt online. Markten zijn dicht. De parken hebben alleen maar dieren en vogels. Ik loop hier in mijn eentje alleen maar aan de dood te denken, de dood, de manieren van de dood, de snelheid van de dood, wat me erg ongerust maakt. Ik herinner me opeens de advertentie. Ik zoek contact. Tijdens het ringen klopt mijn hart snel.

Ze verschijnt mooi op het scherm en haar stem is heel lief. 'Bedankt dat je het bedrijf hebt gesnared dat het leven maakt zoals je denkt dat het is', zegt zij. 'Kunt u mij uw naam vertellen?'

Ik vraag me af waarom ze mijn naam vraagt, misschien weet zij al van mijn probleem. Ik zeg mijn naam niet, uit angst natuurlijk. Altijd weer die angst. In plaats daarvan noem ik de naam van mijn vriend. Hij kan met iedereen praten, ik houd hem in gedachten, zodat ik dadelijk mijn problemen kan vertellen zoals hij dat kan.

Zij zegt: 'Dank voor uw naam. En mag ik uw probleem kennen?'

Ik antwoord: 'Ja.'

'Dus vertel me je probleem,' vraagt ze zachtjes.

Ik: 'Ik denk dat u geen oplossing voor mijn probleem hebt.'

Zij: 'We hebben de oplossing voor elk probleem.'

Ik voel me dom, ik ben waarschijnlijk met een robot aan het videospelen. Waarom heeft zij de oplossing voor elk probleem? Hoe kan iemand zo snel van gedachten veranderen?

Zij spreekt op een hele zachte toon: 'Vertel ons uw probleem en wij zullen u tevreden stellen.'

Ik krijg veel moed en vertrouwen uit haar woorden. Ik zeg: 'luister'

zij: 'Vertel het alsjeblieft.'

'Ik ben een man, veel ouder dan 20 jaar, ik kom uit een ander land waar mensen collectief wonen. En ik kan mijn cultuur niet vergeten. Ik heb hier heel heel eenzaam. En het grootste probleem dat ik heb is angst. Tors, zo heet het in mijn land. Angst om te praten en ik ben vaak bang voor de dood. Heeft u er een oplossing voor?'

Zij: 'Zijn dat alle problemen? Heeft u geen ander probleem?'

Een ander probleem dat ik heb, is dat ik nog nooit seks heb gehad met iemand in mijn leven. Maar ik ben bang om het haar te vertellen, dus vertel ik het haar niet en zeg ja, dat is alles.

Zij: 'Wat wilt u dan?'

Ik: 'Een leven zonder angst, me nooit eenzaam voelen en samenwonen met familie.'

Zij: 'Dat is mogelijk en dat zijn geen grote problemen.' Er is veel vertrouwen in haar stem.

Ik spreek vrolijk. 'Dus dat is goed, laat het me weten hoe het mogelijk is.' Misschien begint ze dadelijk te lachen, zegt ze dat het een grap is, of is ze verrast om me plots gehaast en blij te horen, denk ik meteen.

Zij: 'Wij zullen uw gedachten veranderen op zo'n manier dat u nooit meer deze dingen zult voelen. En u zult in staat zijn om over alles te praten en het leven te maken zoals jij dat wilt.'

'Dat is heel goed. Als ik Frans wil spreken kunnen jullie ook dat zonder les in mijn hoofd zetten?' Ik weet niet waarom ik Frans kies. Misschien word ik verliefd op een Franstalig meisje.

Zij: 'Ja, het kan gebeuren. Kijk, ik weet niet eens meer wat mijn moedertaal was en uit welk land ik kom, maar vandaag spreek ik je in het Nederlands toe.'

Ik ben verrast en vraag haar of dit echt kan?

Zij antwoordt: 'Ja, het kan zeker. Dan is er het probleem dat je nooit seks hebt. Zou je dat willen?'

Ik vraag me af hoe ze dat weet. 'Ja,' antwoord ik, 'Ik hou van kinderen en ik wil er ook hebben.'

'Er is geen liefde, geen seks meer als je de operatie aangaat,' zegt ze, 'Ook geen kinderen.'

Ik weet niet wat ik denk, ik denk heel veel. Ik heb nooit seks gehad en zij komt met een oplossing die een nieuw probleem oplevert. Maar het probleem dat me de hele tijd stoort, is mijn angst, eenzaamheid en verlangen naar familie, een groep om mij heen. Als het me niet stoort, ik heb het nog nooit gedaan, waarom zou ik dan moeite doen?

Ik zeg 'Goed, maar kan ik in een samenleving leven waarin mensen net als ik zijn? Waar we allemaal hetzelfde zijn, praten en denken.'

'Ja, het kan gebeuren,' antwoordt zij. 'We hebben veel van dergelijke samenlevingen. Waar u uw leven kunt leiden in overeenstemming met uw denken. Bent u er klaar voor en wanneer wilt u de operatie doen?'

'Wanneer kan ik?' Vraag ik snel.

'Over een maand is er een datum beschikbaar. Is dit iets voor jou?'

'Ja, ik zeg ja.'

'Dan is het oké. Zie je volgende maand.'

'Bedankt, tot volgende maand.'

'Bedankt, een veel succes met uw gezondheid,' sluit ze af. 'Waarom begint ze nu ook al over mijn gezondheid?'

Een maand na mijn operatie, de chip zit in mijn bovenarm en sindsdien leef ik in een samenleving waarin ik nergens bang voor ben, me nooit eenzaam voel en gelukkig kan ik Frans spreken zonder het te moeten leren. Ik vraag me steeds af of ik het Franse meisje moet vertellen dat ik haar leuk vind, want mijn gedachten aan liefde en seks zijn voorbij. Het leven stond ooit in een situatie waarin het moeilijk was om een beslissing te nemen, maar ik heb mijn taal, oude gedachten en omgeving opgeofferd en nu ben ik alleen nog maar gelukkig.

dit was de vijfde aflevering van het derde seizoen van *Ansicht*
een podcast van Stadslab RAUM in samenwerking met Watershed
in het kader van de openluchtexpositie RAUM DER LUSTEN
te bezichtigen van 30 april tot en met 29 augustus 2021

Een snippet van Eric's verhaal: Zijn motoriek was haast vergroeid met de regels. Eenmaal had hij een tiendaags verbod op gebruik van de publieke ruimte gekregen. Dat was de sanctie op het gebruik van olifantenpaadjes, vernoemd naar het dier dat in 2041 was uitgestorven.

In de volgende aflevering laat Eric Alink zijn gedachten horen over het jaar 2050. Een verhaal met daarin een Nederland met verdacht veel Chinese tekens, haavinnensoep en een hoekige manier van lopen.

De eindredactie werd gedaan door mij, Corinne Heyrman, Stan van Herpen en Juliet Gagnon

De montage en het geluidsontwerp werd gedaan door Arno Peeters

Het verhaal werd ingesproken door Leon Ali Cifteci

De illustratie is van Reinout Dijkstra

Voor meer informatie over de podcast en de tentoonstelling kijk op www.raumutrecht.nl

ANSICHT AFLEVERING 6

het kan
zoveel kanten uit
we weten het niet
we weten het niet
we weten het niet
we zouden daar een liedje van kunnen maken
en daarmee het
Songfestival winnen
want niemand weet het
de Oekraïners niet
Wit-Rusland niet
en België al helemaal niet

we kunnen alleen maar pogen
en dan hebben we dit derde seizoen gedaan
Jonathan Griffioen onderzocht
een wereld waar de bossen verboden terrein zijn
Sandro van der Leeuw ging naar een maatschappij
waar seks vrij en intimiteit verloren is
Daphne Huisden maakte van het openbaar vervoer
een dictatoriaal systeem
Selm Wenselaers maakte een eerste schets voor de vergaderstem
Asif Azim maakte ons vrij van verschillen en toonde daar de consequenties van
in deze laatste aflevering neemt Eric Alink ons mee in de toekomstige stad.

*Snippet Asif: Ik ben meeste bang in de toekomst, zo voor die klimaatverandering en ik hoop dat de,
in de toekomst, iedereen heeft zijn eigen bedrijf en dat iedereen werkt voor zijn zelf.*

welkom bij het derde seizoen van Ansicht
waarin we op onderzoek uitgaan
naar de publieke ruimte
en ons menselijk gedrag in de toekomst
naar de verhalen die er zich afspelen
misschien
wellicht
bijna zeker
Stadslab RAUM en Watershed sturen zes schrijvers op de uitkijk
Jonathan Griffioen
Sandro van der Leeuw
Daphne Huisden
Selm Wenselaers

Eric Alink
Asif Azim
schrijven hoe zij denken
dat het zal zijn
de publieke ruimte van straks
dat wat ons zal omringen

Deze keer, schrijver Eric Alink. Hij is geboren in Den Bosch, waar hij ook woont en werkt. Eric studeerde Nederlands MO-A en journalistiek. Als freelancer schreef hij voor met name de Volkskrant. Vanaf eind jaren tachtig was hij als redacteur hoofdzakelijk aan culturele initiatieven verbonden. Als zelfstandig journalist en schrijver werkt hij vanaf 1996 voor media, overheden, non-profitorganisaties en ondernemingen. Daarnaast legt hij zich toe op langdurige journalistieke [onderzoeks]projecten. Zo kreeg hij in 2017 carte blanche om zich twee maanden vrij te bewegen binnen het basisteam Politie Den Bosch. Het resulteerde in zeven achtergrondverhalen die in zomer 2017 in het Brabants Dagblad verschenen. Voor ons onderzoekt Eric de publieke ruimte van de toekomst, Nederland is staatsrechtelijk deel van China geworden en rechtlijner dan ooit.

Na drie volle borden druipt het langs zijn kaken. Haaienvinnensoep. Zijn maag lijkt in een diepzee te veranderen. Met tegenzin laat hij de opscheplepel in de pan zakken. Nog twee borden te gaan. Bij elke hap houdt hij zich voor dat het voor de goede zaak is. Als hij van tafel opstaat, klotst hij na en laat zoutige boeren.

Nog krap tweeënhalf uur.

De kalender aan de muur hangt waterpas, ziet hij. De cijfers van 2050 zijn in balans. Hij loopt naar de wand, beweegt miniem het touwtje van de kalender. De tijd wiebelt even, totdat zij uit het lood hangt. Een halszaak, vindt hij. Dit is zijn laatste dag om het leven te ontregelen.

Hij rispt wat soep op, slikt het moeizaam weg. Uitspugen is onverstandig. Het zo de kracht ondermijnen die hij hard nodig heeft. In een stripverhaal over een jongen uit Sjanghai heeft hij gelezen dat onmatige inname van haaienvinnensoep *de* remedie tegen lafheid is. De soep maakt onverschrokken, je vergeet je zelfverkozen tandeloosheid. Wie er liters van nuttigt, durft alles te tarten. Zelfs de 全速 [Quánsù – uitspraak: Tsjèns-soe]

Toch hoedt hij zich voor overmoed. Te veel mensen uit zijn woonblok heeft hij niet zien terugkeren. Bij enkele appartementen groeit het mos op de drempel. Voor de zesde keer die ochtend opent hij de digitale verbinding met het 全速-Center en checkt de status van de aangevraagde TOR, de Toestemming Openbare Ruimte. Nog altijd groen. Fijn. Hij heeft een bijenkorf van tijd om uit te vliegen. In ieder geval voldoende om in haar ogen te kunnen lezen dat het een goede beslissing is.

Nog ruim vijf kwartier.

De lift in, naar beneden, de openbare ruimte in. Maar niet voordat hij zijn i-belt heeft omgegorde. Het is de vernuftige riem van Apple, het concern dat in 2046 in Chinese handen is gekomen. Voor volwassenen is het dragen van een i-belt oftewel isolatiegordel in de publieke ruimte verplicht. Het accessoire is van yak-leer waarin magneten zijn verwerkt. Zij trekken niet aan, maar stoten af. De mate waarin varieert. Dat reguleert de overheid. Bij voldoende sociale rust is de afstand op tweeënhalve meter ingesteld. Zo voorkomt het gezag ongewenste samenklontering.

Hij slaat linksaf. Op de tekstborden die door de lucht zweven, slaat hij geen acht meer. Ze vermelden de spelregels, maar die kan hij dromen. Hoest, hik of boer niet. Loop in rechte lijnen. Maak hoeken van negentig graden. Dat versterkt ordentelijkheid. Mijd slingerende bewegingen en abrupte wijzingen in snelheid. Beweeg logisch. Zijn motoriek was haast vergroeid met de regels. Eenmaal had hij een tiendaags verbod op gebruik van de publieke ruimte gekregen. Dat was de sanctie op het gebruik van olifantenpaadjes, vernoemd naar het dier dat in 2041 was uitgestorven.

Hij steekt het Tai Ginsengplein over. Op de hoek staat een koortje. Het zingt bij een rode beuk, uit de bundel 'Liederen ter bemoediging van flora.' De autoriteiten staan het oogluikend toe, mits de zang vroegtijdig is aangemeld bij de DOG, de Dienst Openbaar Gedrag.

Nog zeventig minuten.

In wijk 47 ziet hij de dagelijkse kranslegging bij het Monument voor het Publieke Domein. Het gedenkteken is een kolossaal scherm waarop de plattegrond van de stad is geprojecteerd. Over het scherm bewegen rode puntjes, die dragers van een i-belt representeren. Kinderen, die in de regel als witte puntjes oplichten, ontbreken. Het is een oneven dag – een kinderloze dag. Volgens het lokale gezag is de bevolking opgetogen over deze nog jonge maatregel, die het meditatieve karakter van de openbare ruimte onderstreept. Het monument herinnert hem aan de omwenteling op 18 juni 2042. Die zaterdag was Nederland staatsrechtelijk deel van China geworden, nadat het opnieuw had verzuimd om de torenhoge schulden aan de Volksrepubliek af te lossen.

Na de inlijving bij China had hij een appartement in 歡樂 [Huānlè – spreek: Ghwanloe] oftewel De Vreugde toebedeeld gekregen. Die nieuwe woonstad lag tussen het voormalige Utrecht en Woerden. Het was een mooi appartement, op de bovenste verdieping. Toch voelde hij zich vaak bedrukt. Af en toe leunden wolken tegen zijn raam. Ze leken op schapen, wattig en wit. Maar aan hun onderkant zat een rits. Het zijn wolven, wist hij.

Nog vijftig minuten.

Elke keer als hij met zijn vlekkeloze gedrag een Toestemming Openbare Ruimte had verdiend, verkende hij de nog jonge stad die – zo ontdekte hij – vierenzestig nagenoeg identieke buurtjes

telde. Maar het stedenbouwkundig plan bleef ondoorgrondelijk. Op zijn vragen had de afdeling informatie van 歡樂 taal noch teken gegeven.

Tijdens een van zijn wandelingen had hij Tarra ontmoet. Een jonge, levendige vrouw, uit wijk 16. Ze had leestekenogen. Hij zag gedachtestreepjes en vraagtekens, maar vooral komma's: ze was een levendig verteller. Na ruim een jaar nam ze hem in vertrouwen. Tarra was stewardess bij Chi-Netherlands. Tijdens een recente daling had ze heimelijk zes luchtfoto's van onze stad gemaakt. Op een avond trok ze hem aan zijn mouw achter een floatingcar-stalling in wijk 19. Buiten het zicht van camera's liet ze hem de luchtfoto's zien.

Hij schrok. "Je bent gek", zei hij. "Die foto's moet je vernietigen. Of zijn ze nep?"

"Nee", zei Tarra kalm. "We wonen in een I Tjing van beton. De stad bestaat uit 64 wijkjes, die als hexagrammen zijn gebouwd. Maar dat besef je niet als je erin rondloopt. Elk hexagram bestaat uit zes lange woonblokken die evenwijdig aan elkaar lopen. Sommige zijn onderbroken, andere niet. Net als in de I Tjing."

Ze aarzelde. "Weet je nog dat je een dag lang tests hebt moeten invullen, voordat je je appartement kreeg? Dat was niet voor niks, weet ik inmiddels van een goede vriendin die bij de gemeente werkt." In haar ogen verscheen een koppelteken. Ze dempte haar stem. "Omwille van sociale rust wonen in elke wijk mensen die karakterologisch bij dat hexagram passen. Gelijkgestemden, overzichtelijk. Saai, maar rustig."

Het leek hout te snijden wat ze zei. In wijk 1, waar ik woonde, waren alle zes langgerekte bouwblokken ononderbroken lijnen. Vanuit de lucht vormden ze het hexagram 乾 [Qian – uitspraak: Tjièn] oftewel het scheppen. Mijn bovenbuurvrouw speelde fagot, de man schuin onder mij schilderde Chinese stillevens – een term die hij grinnikend een pleonasme noemde – en ik schreef graag.

De woonblokken in de wijk van Tarra vormden het hexagram 菊 [Ju, uitspraak: Djie] oftewel de geestdrift. Op de grasvelden rond de appartementenblokken vonden regelmatig illegale feestjes plaats. Soms verschenen er arrestantenbussen van de DOG, die al te uitbundige bewoners naar heropvoedingskampen overbracht. De Afhaalchinese, werd de dienst spottend genoemd. Op veel drempels in de wijk Ju groeide mos.

Nadat Tarra hem in vertrouwen had genomen, voelde hij dat de wal het schip niet meer kon keren. Hij was verliefd. Al snel bleek de genegenheid wederzijds. Als ze haar ogen tijdens een kus dichtkneep, wist hij dat een ampersand-teken achter haar wimpers bewoog. Maar het leven in 歡樂 [Huānlè – Ghwanloe] overschaduwde hun vreugde. Nooit zouden ze een woning in dezelfde wijk kunnen delen. Hij kwam uit 1, zij uit 16.

Op hun wandelingen spraken ze veel over de maniakale rechtlijnigheid van de overheid. Er was een banvloek uitgesproken over de nazaten van Calatrava, Gehry, Ito en andere architecten die het vertikten om de winkelhaak heilig te verklaren. Het verbod op zwierigheid maakte ook van de

openbare ruimte een purgatorium, vond Tarra. De publieke spelregels devalueerden hun bewegingen tot een choreografie voor boetvaardige zielen. De i-belt belette hun om hand in hand te lopen of erotische verzoeken in oren te fluisteren. Op de even dagen verschenen kinderen, die vierkante vliegers en ballonnen in de wind lieten dansen.

Nog een krap half uur.

Hij zag haar aan komen lopen. Ze droeg een rode jurk, als voorschot. Zwijgend liepen ze naar wijk 40, die vanuit de lucht gezien het hexagram Siè oftewel De Bevrijding vormde. De buurt stond te boek als rebels en opstandig. Vrijwel appartementen waren verlaten – een monument van mos. In het parlement groeide de overtuiging dat sloop van wijk 40 het beste was.

Tarra wenkte hem. Hij volgde. In de ontvangsthal van het eerste appartementenblok bleven ze stilstaan voor de liftdeur. Hij zag het uitroepteken in haar ogen, voelde zijn laatste aarzeling wegebben. Over pakweg drie minuten zou het voorbij zijn. Hij kustte haar, ze smaakte naar haaienvinnensoep. Kalm stapten ze de lift in, drukten op de bovenste van de 56 knoppen. Vanaf het dak zouden ze nog eenmaal uitkijken over de I Ching en zijn ondertitel omarmen: het boek der veranderingen.

dit was de zesde en laatste aflevering van het derde seizoen van Ansicht
een podcast van Stadslab RAUM in samenwerking met Watershed
in het kader van de openluchtexpositie RAUM DER LUSTEN
te bezichtigen van 30 april tot en met 29 augustus 2021

Veel dank voor het luisteren. Ik heb in elk geval meer inzicht in de komende tijd, een gezonde dosis wantrouwen en ook heel wat aanvaarding opgedaan door de zes schrijvers van dit seizoen. Hopelijk u ook.

de eindredactie werd gedaan door mij, Corinne Heyrman, Stan van Herpen en Juliet Gagnon

de montage en het geluidsontwerp werd gedaan door Arno Peeters

[indien van toepassing:] het verhaal werd ingesproken door Eric Alink zelf
de illustratie is van Reinout Dijkstra

Voor meer informatie over de podcast en de tentoonstelling kijk op www.raumutrecht.nl